

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 82/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, IČO 47 254 220, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 17 Er 456/2003 z 23. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 24. októbra 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 Er 456/2003 z 23. augusta 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý mu predchádzal.

Sťažovateľ žiada napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, priznať mu trovy konania a finančné zadosťučinenie v sume 200 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako súdny exekútor vykonával exekúciu na vymoženie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu právoplatne uloženej pokuty za priestupok povinného. Okresný súd ho poveril vykonaním exekúcie 17. decembra 2003. Sťažovateľ vydal 17. februára 2020 upovedomenie o zastavení starej exekúcie a výzvu na úhradu trov starej exekúcie. Oprávnený podal proti tomuto upovedomeniu námietky, o ktorých rozhodol okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom uznesením č. k. 17 Er 456/2003 z 20. júla 2020 tak, že im vyhovel

a upovedomenie o zastavení starej exekúcie zrušil s odôvodnením, že právo priznané exekučným titulom zaniklo uplynutím času 21. marca 2004, teda pred účinnosťou zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 233/2019 Z. z.“).

3. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 17 Er 456/2003 z 1. februára 2022 tak, že sťažnosť zamietol. Z odôvodnenia vyplýva, že súdny exekútor nebol oprávnený vydať upovedomenie o zastavení starej exekúcie, pretože preklúzia vymáhaného práva nastala skôr ako rozhodná doba podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Súdny exekútor v zmysle § 57 ods. 4 Exekučného poriadku v okamihu zistenia skutočnosti, že vymáhaný exekučný titul je prekludovaný, bol povinný podať návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku, preto súd zrušil vydané upovedomenie o zastavení starej exekúcie a za primárny dôvod zastavenia exekúcie považoval preklúziu vymáhaného práva.

4. Následne okresný súd napadnutým uznesením zastavil exekúciu a nepriznal sťažovateľovi trovy exekúcie z dôvodu, že k prekludovaniu vymáhaného nároku došlo ešte v roku 2004, pričom sťažovateľ napriek tomu viedol exekúciu naďalej a nepodal návrh na zastavenie exekúcie. V uvedenom nekonaní súdneho exekútora videl okresný súd dôvod na nepriznanie náhrady trov exekúcie (§ 243j Exekučného poriadku).

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti najprv odôvodnil prípustnosť podania ústavnej sťažnosti tak, že proti výroku okresného súdu o zastavení exekúcie síce je prípustný opravný prostriedok, no sťažovateľ nie je oprávnený ho podať. Proti výroku o nepriznaní trov exekúcie opravný prostriedok prípustný nie je.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu namietal, že okresný súd sa odklonil od cieľa a účelu sledovaného zákonom č. 233/2019 Z. z., ktorého ambíciou je zavedenie osobitného procesného mechanizmu zastavenia tzv. starých (nemajetných) exekúcií priamo zo zákona, pričom technické otázky súvisiace s ukončením exekučných konaní sú zverené súdnemu exekútorovi. Svoju argumentáciu doplnil tým, že návrh oprávneného na začatie exekúcie bol vinou oprávneného jednoznačne a nepochybne podaný tesne pred uplynutím prekluzívnej lehoty, čo však sťažovateľ žiadnym spôsobom nemohol a nevedel ovplyvniť. Dodal, že riadne vydal upovedomenie o začatí exekúcie a pred vydaním upovedomenia o začatí exekúcie, ako aj potom vykonával úkony smerujúce k zisteniu majetku povinného a vymoženiu dlžnej sumy. Namietal neakceptovateľnosť stavu, aby následky nedbalého konania oprávneného spôsobili, že mu nebude priznaná náhrada trov exekúcie. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu namietal jeho arbitrárnosť a nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom, pretože tento formálne zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie, čo nevyvoláva právne účinky, keďže k zastaveniu exekúcie nedošlo vydaním upovedomenia o zastavení starej exekúcie sťažovateľom, ale *ex lege* účinnosťou samotného zákona č. 233/2019 Z. z. Poukázal na to, že preklúzia vymáhaného práva môže byť len podkladom

na zastavenie exekučného konania, ktoré prebieha, a pretože do 1. januára 2020 nedošlo k zastaveniu exekúcie podľa Exekučného poriadku a ani súd o návrhu na zastavenie žiadneho z účastníkov exekučného konania nerozhodoval, tak sa exekúcia zo zákona zastavila k 1. januáru 2020 a nijaký iný výklad práva podľa názoru sťažovateľa nie je ústavný. Uvedené podporil aj závermi nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 44/2022-41 z 30. marca 2022. Zastáva názor, že stratou nároku na paušálne trovy starej exekúcie došlo k neústavnému zásahu do jeho vlastníckeho práva. Zvolený výklad a aplikáciu ustanovení Exekučného poriadku a zákona č. 233/2019 Z. z. považuje za rozporný s jeho právom na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

7. Sťažovateľ namieta aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože okresný súd mal dostatok priestoru na rozhodnutie o zastavení exekúcie, času (18 rokov) aj možnosti (disponoval všetkými podkladmi na zastavenie exekúcie odo dňa podania návrhu na vykonanie exekúcie – exekučný titul, návrh oprávneného). Nevydanie uznesenia o zastavení exekúcie zo strany okresného súdu po dobu 18 rokov nemôže byť na ťarchu sťažovateľa. Inými slovami, sťažovateľ namieta nečinnosť okresného súdu vo vzťahu k zastaveniu konania z dôvodu preklúzie práva do obdobia 1. januára 2020, keď nastali účinky zastavenia starej exekúcie *ex lege*.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd napadnutým uznesením, ktorým zastavil exekúciu a nepriznal trovy exekúcie podľa Exekučného poriadku, neprípustným spôsobom a na základe ústavne neakceptovateľných právnych záverov zasiahol do jeho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Zároveň v dôsledku toho malo dôjsť aj do ústavne neudržateľného zásahu do jeho práv majetkovej povahy podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu. Vo vzťahu k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) sťažovateľ kritizoval postup okresného súdu, ktorý v priebehu 18 rokov nerozhodol o zastavení exekúcie a následne zbytočne najprv zrušil upovedomenie o zastavení starej exekúcie, aby následne exekúciu zastavil podľa Exekučného poriadku.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv na ochranu vlastníctva, súdnu ochranu a práva spravodlivý proces:

9. V posudzovanej veci sa sporným stala aplikácia správneho právneho predpisu pri existencii dôvodov na zastavenie exekúcie, keď na jednej strane sťažovateľ argumentuje v prospech použitia osobitného zákona č. 233/2019 Z. z. a na druhej strane okresný súd založil napadnuté uznesenie na potrebe vydať rozhodnutie o zastavení exekúcie podľa Exekučného poriadku. Vyriešenie tohto problému nadobúda podľa názoru sťažovateľa ústavný rozmer, pretože od odpovede na túto otázku je priamo závislý právny režim náhrady trov exekúcie, v súvislosti s ktorým namieta porušenie svojich práv.

10. Pre posúdenie ústavnej sťažnosti je potrebné v prvom rade poukázať na zmysel a účel prijatia zákona č. 233/2019 Z. z., ktorým bolo riešiť neúnosnú situáciu na exekučných súdoch, kde sa v státisíoch exekučných konaní dlhodobo neúspešne viedla exekúcia proti povinným a v konečnom dôsledku tento stav vyúsťoval až do kolízie s princípom právnej istoty subjektov exekučného konania. Zákonodarca túto situáciu neriešil novelou Exekučného poriadku, ale samostatným zákonom, ktorým zaviedol okrem iného aj pojem stará exekúcia. V zmysle tohto osobitného zákona má súdny exekútor za splnenia zákonných predpokladov povinnosť oznámiť oprávneným vo svojom upovedomení, že *ex lege* došlo k zastaveniu týchto starých exekúcií. V rámci svojho včasného upovedomenia má súdny exekútor možnosť si uplatniť u oprávneného tzv. paušálne trov zastavenej exekúcie v presne stanovenej výške. Zákon č. 233/2019 Z. z. je teda vo vzťahu k Exekučnému poriadku úpravou *lex specialis*, ktorá osobitne upravuje tam stanovené situácie, a to vo vzťahu k ďalšiemu trvaniu exekučného konania, ako aj vo vzťahu k otázke náhrady trov exekútora, ktorú rieši v porovnaní s exekučným poriadkom osobitným spôsobom.

11. V danej exekučnej veci išlo o tzv. starú exekúciu v zmysle jej zákonnej definície (§ 1 ods. 2), čo indikovalo aplikáciu zákona č. 233/2019 Z. z. Okolnosťou majúcou za následok zastavenie exekúcie priamo zo zákona malo byť uplynutie rozhodnej doby, teda doby 5 rokov od doručenia prvotného poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Sťažovateľ, riadiac sa právnou úpravou, preto vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie. Exekučný súd s vydaním upovedomenia o zastavení exekúcie nesúhlasil, pretože podľa jeho názoru došlo k zániku práva (preklúzii) skôr než k uplynutiu rozhodnej doby, a preto mala byť exekúcia zastavená podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017.

12. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že na základe zjednotenia právnych názorov podľa § 13 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) plénom ústavného súdu, plénum ústavného súdu v uznesení č. k. PLz. ÚS 1/2023 z 25. januára 2023 uviedlo, že „preklúzia sama osebe na rozdiel od skutočností podľa zákona č. 233/2019 Z. z. nespôsobuje zastavenie exekúcie. Na skončenie exekúcie podľa Exekučného poriadku sa vyžaduje uznesenie súdu o jej zastavení. Inak povedané, exekúcia sa nezastavuje priamo vznikom dôvodu na zastavenie, teda zo zákona, ako to je podľa zákona č. 233/2019 Z. z., ale až rozhodnutím súdu. Do účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. však vo veci sťažovateľa nebolo o zastavení exekúcie rozhodnuté. Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. už exekučný súd preto nemohol zastaviť exekúciu podľa Exekučného poriadku a mal aplikovať len pravidlá osobitných ustanovení zákona č. 233/2019 Z. z. Opačný právny názor je popretím účelu a zmyslu zákona č. 233/2019 Z. z. ako osobitného, pre tento prípad (zlyhania exekučného systému) prijatého zákona. V konaní o námietkach oprávneného proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie je úlohou exekučného súdu skúmať iba to, či v súlade s týmto zákonom došlo k zastaveniu starej exekúcie zo zákona, a nie to, či bol skôr daný dôvod na jej zastavenie podľa Exekučného poriadku. Na takúto úvahu nie je v zákone č. 233/2019 Z. z. žiaden normatívny základ.“

13. S prihliadnutím na uvedené plénum ústavného súdu konštatovalo: „I. Právny názor, podľa ktorého dôvodom zrušenia upovedomenia o zastavení starej exekúcie na námietky oprávneného podľa § 7 zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov je to, že už pred účinnosťou tohto zákona bol daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, nie je správny.

II. Samotné zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie však nie je porušením základných práv súdneho exekútora na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

14. V tejto súvislosti plénum ústavného súdu zdôraznilo, že „právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu všeobecného súdu je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, teda či v rozhodnutí boli chránené základné práva sťažovateľa. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o ústavnej sťažnosti nie je pokračovaním konania na všeobecných súdoch (I. ÚS 140/2017).“.

15. Pretože sú uznesením pléna ústavného súdu jednotlivé senáty viazané pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach (§ 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd naň v podrobnostiach odkazuje. Ústavný súd tiež poukazuje na to, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou napadol aj uznesenie okresného súdu, ktorým bola jeho sťažnosť proti uzneseniu o zrušení upovedomenia o zastavení starej exekúcie zamietnutá. Táto ústavná sťažnosť bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 50/2023 z 8. februára 2023 ako zjavne neopodstatnená [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde] odmietnutá.

16. Plénum ústavného súdu sa zaoberalo aj otázkou náhrady trov exekúcie, o ktorú sťažovateľovi primárne išlo, keď uviedlo, že „vecou sťažovateľa ako osobitného subjektu zúčastneného na exekučnom konaní nie je to, či sa exekúcia zastaví, dôvod jej zastavenia alebo to, či sa v nej bude pokračovať. Jeho vecou z pohľadu ústavného je to, aby mu za jeho exekučnú činnosť bola priznaná primeraná odmena a náhrady. Aj zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie nevylučuje to, aby bola sťažovateľovi pri zastavení exekúcie z dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku priznaná podľa § 203 Exekučného poriadku odmena a náhrady, a to aj proti bonitnému oprávnenému v sume, ktorá bude vyššia ako paušálna náhrada vo výške 35 eur priznaná podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Na tom nemení nič ani § 243j Exekučného poriadku, podľa ktorého v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017, ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku.“.

17. V súvislosti s napadnutým uznesením plénum ústavného súdu tiež uviedlo: „Niet pochýb, že pri sťažovateľom vedených exekúciách bol daný dôvod na ich zastavenie, či už z dôvodu, že zaniklo právo priznané rozhodnutím [§ 57 ods. 1 písm. f) EP], alebo majetok povinného nestačí na úhradu trov exekúcie [§ 57 ods. 1 písm. h) EP]. Napriek takto jasne vyjadrenej povinnosti, ktorej splnenie mohlo viesť k zastaveniu exekúcie a priznaniu náhrady trov exekúcie, nielen sťažovateľ a asi aj väčšina ostatných exekútorov zostala v takýchto exekúciách pasívna a vec nepredložila na zastavenie exekúcie. Ich pasivita bolo sprevádzaná nečinnosťou exekučných súdov a často aj rozpornými predstavami o tom, kedy je pre nemajetnosť povinných daný dôvod na zastavenie exekúcie.“

18. Napokon plénum ústavného súdu v súvislosti s rozhodnutím exekučného súdu o zastavení exekučného konania a otázky náhrady trov exekúcie uzavrelo, že v tomto konečnom rozhodnutí „je možné zohľadniť osobitné okolnosti exekučného konania ako celku.“

19. To bol aj prípad sťažovateľa v prejednávanej veci, keď okresný súd napadnutým uznesením zastavil exekúciu a sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie z dôvodu, že pri jej výkone nepostupoval v zmysle ustanovení Exekučného poriadku. S prihliadnutím na vyslovené závery pléna ústavného súdu v otázke zjednotenia právnych názorov senátov ústavného súdu považuje ústavný súd spôsob, akým okresný súd pristúpil k riešeniu otázky trov exekúcie, keď za daných okolností aplikoval § 243j Exekučného poriadku, za ústavne udržateľný.

20. Vychádzajúc z uvedených záverov, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy:

21. K tvrdeniu sťažovateľa o porušení jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd uvádza, že sťažovateľ v predmetnom konaní (keď v priebehu celého konania mohol potenciálne exekučný súd pristúpiť k vydaniu uznesenia o zastavení exekúcie) nevystupoval ako jeho účastník, ale ako orgán verejnej moci, a preto nie je nositeľom označeného základného práva. Ústavný súd už vo vzťahu k tomu istému sťažovateľovi v inej jeho obdobnej veci rozhodol, preto v podrobnostiach odkazuje na svoje skoršie rozhodnutie (pozri II. ÚS 53/2022 a jeho body 13 až 15 a 22). Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že je podaná zjavne neoprávnenou osobou.

22. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu